

Kterak naučiti psaní čárky před a v souvětí

Algoritmus

1. v souvětí podřadném

- spojka *a* spojuje vedlejší věty stejného druhu, které závisí stejným způsobem na větě řídící a jsou (třeba jen potenciálně) uvozeny stejnou nebo synonymní podřadicí spojkou, tj. vyjadřuje slučovací poměr mezi vedlejšími větami téhož druhu stejným způsobem závislými (pokud se jedná o řetěz více jak dvou vedlejších vět, spojku *a* většinou vynecháváme a požíjeme ji až před posledním členem řetězu; chceme-li se přesvědčit, že ony VV k sobě skutečně patří, doplníme si před každou touž spojku podřadicí a prověříme možnost doplnit mezi ony stejné vedlejší věty spojku *a* beze změny smyslu) → **čárka se nepíše**

Říkala, že už pro něj nehne ani prstem, odstěhuje se a najde si partnera mezi zaříkávači hadů.

Říkala, že už pro něj nehne ani prstem, (že) se odstěhuje a (že)si najde partnera mezi zaříkávači hadů.

Koupili si značku auta, kterou viděli u sousedů a již jim doporučil i majitel autovrakoviště Pohoda.

2. v souvětí souřadném

- věty hlavní jsou v poměru slučovacím → **čárka se nepíše**
 - věty jsou k sobě volně přiřazeny (juxtaponovány) a formálně je možné mezi nimi spojku *a* vynechat
Nestaráme se o druhé a nekomentujeme jejich ložnice.
Ani mi nezavolali a ani mi nevzkázali po královně. × Ani mi nezavolali, ani mi nevzkázali po královně.
Jednak mi to moc nechutná a jednak na to už nemám zuby. × Jednak mi to moc nechutná a jednak na to už nemám zuby.
 - věty hlavní vyjadřují pouhou alternativu
Nabídneme mu mletý řízek z muflona anebo žena upeče králíka. (Stejně musíme odlednit mrazák.)
Buď zajdeme ráno na ryby anebo vyrazíme do lesa na houby. (Je hřích v tak krásném počasí sedět u počítače.)
 - věty hlavní vyjadřují prostou následnost dvou dějů
Vyzuli se a poté vstoupili do šatny posilovny.
Jana naklepala řízky a pak je osolila. (Neplést s a tak!)
 - *a tak* má význam způsobu (=tím způsobem)
Tlumočila cizincům a tak se seznámila se svým budoucím chotěm.
- věty hlavní jsou v jiném poměru → **čárka se píše**
 - věty jsou v poměru stupňovacím (lze doplnit typické spojovací výrazy tohoto poměru: *dokonce, dokonce, navíc*)

Lvi unikli z klece, zranili unaveného ošetřovatele a troufli si i na ředitele cirkusu.

- věty hlavní jsou v poměru odporovacím (spojku *a* lze nahradit typickými spojovacími výrazy tohoto poměru: *ale, však, avšak*)
Během nachlazení si natírala nos jelením lojem, a stejně ho měla týden jako ředkvičku.
- věty hlavní jsou v poměru vylučovacím
Buď si uklidíš, anebo odepnu řemen.
- věty hlavní jsou v poměru vysvětlovacím (druhá VH zpřesňuje propozici věty první, případně ji dokumentuje příkladem, typickým spojovacím výrazem: *a to*)
Nakupujeme výrobky bez palmového oleje, a to je naše konkurenční výhoda. Řada států protestovala proti arogantnímu diktátu Bruselu věci přerozdělování uprchlíků, a to připomeňme zejména Polsko a Maďarsko.
- věty hlavní jsou v poměru důsledkovém, typickými spojovacími výrazy jsou: *a proto, a tak*)
Sousedka se nepohodla s ošetřujícím lékařem, a tak si léčila dnu švédskými kapkami.
Pozor, někdy je druhý člen složeného spojovacího výrazu vzdálen od svého prvního členu, na čárku tak pisatel často zapomíná.
Vyneslo mu to spoustu peněz, a lidé se tak rychle naučili k němu chodit pro pomoc.